

Pasientskole før operasjon

Pasienter som skal gjennom en stor hofteoperasjon, får undervisning og informasjon først.

Det skjer ved sykehusene i Harstad og Breivika i Nord-Norge. Hele apparatet som er i sving i forbindelse med en hofteoperasjon, skal

være til stede under opplæringen av pasientene.

Dette betyr at en sykepleier, en fysioterapeut, ergoterapeut, anestesilege og ortoped informerer om inngrepet og oppholdet på sykehuset. Pasientene får også prøve

seg med hjelpemidlene de trenger etter operasjonen, som krykker og gripetang.

Den nyervervede kunnskapen skal redusere oppholdet på sykehuset med to dager, ifølge magasinet Pingvinen.

VIKTIG TEMA:

– For barna dette gjelder kan det være et spørsmål om liv eller død, sier spesialist i klinisk psykologi Anne-Kari Torgalsbøen.

Forsker på mødre som skader barn

■ **Behovet for oppmerksomhet og sympati kan føre til at enkelte mødre bevisst skader sine barn.**

De forsøker å kvele barna sine, gir ungene feil dosering av medisiner eller injiserer væsker i barnets blodomløp. Resultatet er en runddans i helsevesenet der mødre går fra lege til lege med alvorlige, men uforklarlige plager hos barnet.

– Gjennom kontakten med legene får moren ros og anerkjennelse for å være en omsorgsfull og kjærlig forelder, samtidig som hun fortsetter mishandlingen når hun er alene med barnet, sier Anne-Kari Torgalsbøen, psykolog og førsteamanuensis ved psykologisk institutt, Universitetet i Oslo.

Fenomenet kalles Münchausen syndrome by proxy, eller Münchausen syndrom ved stedfortreder. Bakgrunnen for navnet er baron von Münchausen, som var kjent for å fortelle fantastiske løgnhistorier.

Gjennom tyve år som sakkynning i rettsvesenet har Torgalsbøen vært borte i fire – fem tilfeller av Münchausen syndrome by proxy.

Hun ønsket å skaffe seg mer kunnskap om et tema som har vært lite utforsket. Til en fagartikkel i siste nummer av Tidskrift for Norsk Psykologforening gikk hun gjennom forskningen på feltet.

Omfanget av denne type mishandling er ikke kartlagt i

Norge, og det er derfor vanskelig å si hvor mange barn som rammes. Det har vært anslått at 1–2 barn pr. 100 000 dør årlig pga Münchausen syndrome by proxy.

– Mer forskning er nødvendig for å få pålitelig kunnskap om det reelle omfanget av denne type mishandling, påpeker Torgalsbøen.

Aktuell forskning viser at mødre som utfører denne type mishandling har ulike typer personlighetsforstyrrelser, mange har opplevd en usikker tilknytning til sine foreldre, og preges av uløste traumer, tapsreaksjoner og store udekkede behov.

– Disse erfaringene kan komme til uttrykk i fiendtlighet overfor barnet når de selv skal gi omsorg, og få preg av en form for tvang til å skade barnet.

Denne tvangsmessige tendensen til å repetere overgrepstaterferden tjener som en ventil for foreldrene der de får lettet på en indre følelsesmessig spenningstilstand, utdyper Torgalsbøen.

Om foreldrene blir konfrontert med mistanken om at de påfører barna symptomer, benekter de dette, og en del reagerer med trusler om rettsak.

– Enkelte foreldre kan sørge for at barnet blir dødssyk, for å bevise overfor legene at de hadde rett i at barnets

helsetilstand var svært dårlig, opplyser Torgalsbøen.

Sjef for barnekliviken ved Ullevål universitetssykehus, Jens Grøgaard, er også sakkynning i rettsapparatet. Han opplever at mishandlingen ofte har en eller begge foreldrene som jobber i helsevesenet.

– Dermed har de fått med seg litt om sykdommer og symptomer under sin oppvekst, utdyper Grøgaard.

Pål Grøndahl, psykolog og forsker i rettspsykiatri ved kompetansesenter for sikkerhets- fengsels- og rettspsykiatri, mener mødre lider av mangel på oppmerksomhet. Hovedsakelig er det mødre som begår denne type overgrep.

E-post: bodil.sundbye@vg.no

Av **BODIL SUNDBYE** og **FRODE HANSEN (foto)**

Når kan barnet gå i barnehagen igjen?

■ **Det går neppe en dag uten at jeg ser syke barn på kontoret. Nesten like ofte blir jeg spurt til råds om når barnet er friskt nok til å gå i barnehagen igjen.**

Svaret beror på mange forhold, og må alltid baseres på individuelt skjønn. De objektive sykdomstegnene er enklest å forholde seg til.

Feber er kanskje det de fleste oftest navigerer etter. Barnet bør holdes hjemme til temperaturen er normal, og gjerne et ekstra døgn.

Oppkast og diaré er også entydige tegn på infeksjon. Omgangssyke innvirker på ernæring og væskebalanse og kan være utmattende. Dessuten er det svært smittosomt i den aktive fasen, og andre barn bør skjerme.

Hoste er vanskeligere å vurdere. Ofte kan barn hoste i opptil seks uker etter en vanlig luftveisinfeksjon med virus. Det er sjelden grunn til medisinsk behandling av hosten, og heller ikke til store endringer i hverdagens rutiner. Men det er slitsomt å hoste, kanskje sover den lille dårligere om natten, og blir raskere trett og irritabel. I en slik fase kommer både skjønn og oppfinnsomhet til nytte. Kanskje kan barnet få kortere dager i barnehagen, for eksempel ved å bli hentet tidligere enn vanlig?

Hverdagen i barnehagen kan sammenlignes med en arbeidsdag. Møte med kolleger og meningsfulle arbeidsoppgaver gjør det attraktivt for de fleste av oss å møte på jobben, men det er også slitsomt om ikke formen er på topp. Alle som har prøvd det, vet at det kan gjøre underverker om man forkorter arbeidsdagen med en time eller to. Slik er det selvfølgelig for barna også.

Med andre ord er sunn fornuft vårt beste

hjelpemiddel i rekonvalesensfasen. Det gjelder å la barnet få tid til å bli friskt, også etter den akutte sykdommen er over. Det hjelper å få sove lenger om morgenen, å få hvile ved behov, og å få spise og drikke når sult og tørst melder seg. Barnet er mer sårbart for nye infeksjoner om det ikke får anledning til å ta seg ordentlig inn igjen etter en periode med sykdom.

På dette punkt melder gjerne foreldrenes innvendinger seg; man har begrenset rett til fri ved barns sykdom, og når dagene er brukt opp, hva skal man gjøre da? Noen er så heldige å ha hjelpsomme besteforeldre i nærheten. I tillegg er fleksible arbeidsgivere og samarbeid med andre foreldre i nabolaget gull verdt.

Det er dessuten bedre å være halve dagen på jobben enn å ikke være der i det hele tatt. Kanskje kan sønn eller datter være med noen timer? I et samfunn der både kvinner og menn er i arbeid utenfor hjemmet, vil arbeidsplassen naturlig preges av barna deres er syke innimellom, og trenger mer av fars eller mors oppmerksomhet i perioder.

fastlegen
anna.stavdal@vg.no
Spesialist i allmennmedisin

Snorker du?

**Anti snorke-
middel hjelper**

- Fjerner snorking
- Åpner bihulene
- Hjelper mot pustestopp
- Avslappende søvn
- Forsterker åndedrettsystemet

**Kun kr 248,-
for 3 måneders bruk**

Bestill på SMS
Send snork til 2424

www.snorkefri.no
tlf. 52 84 24 46

Hudproblemer?

Bodøsalven
Eksem.no

PSO – dagsalve, nattsalve og liniment for hodebunn.
Tre naturprodukter uten kortison.

Ring alle dager 08–20 på telefon: 75 52 00 25

Pharmatech Bodø AS